

secu knjige knjižno razstavo »Novosti v strokovnem oddelku knjižnice«.

23. oktobra. — V večeru z diapozitivi v prostorih Knjižnice Ivana Tavčarja je predaval Ciril Hubad o temi »Lepa pot, še lepša doživetja«.

26. oktobra. — Na Žirovskem vrhu, v bližini kraja, kjer je bila 23. marca 1943

ustanovljena Žirovska četa 2. bataljona Gorenjskega odreda, so odkrili spominsko znamenje, ki bo spominjalo na ta dogodek. Odkritja se je udeležilo še več kot trideset nekdanjih borcev Žirovske čete.

V prostorih Lesno-industrijske šole v Skofji Loki se je s samostojno razstavo fotografij predstavil Janez Pipan, član Foto kluba LTH.

Franc Podnar

OB ŠTIRIDESETLETNICI KNJIŽNICE IVANA TAVČARJA

Štiri desetletja za ustanovo, kot je knjižnica, sicer ni prav častitljiva doba, vendar če gre za štiri desetletja razvoja, kakršnega je doživela Knjižnica Ivana Tavčarja v Skofji Loki, je jubilej vreden pozornosti.

Današnja splošnoizobraževalna in občinska matična knjižnica je sicer zrastle iz skromnih začetkov Ljudske knjižnice leta 1945, iz 689 knjig in 65 vpisanih bralcev, vendar pa iz bogate stoletne knjižničarske in bralske tradicije Škofje Loke, ki sta jo nasilno pretrgali le druga svetovna vojna in okupacija. Rast knjižnice so štiri desetletja spremljali vzponi in padci, kakor so spremljali družbeni in gospodarski razvoj Škofje Loke v celoti, vendar je krivulja razvoja knjižnice kljub vsemu bila ves čas obrnjena navzgor.

Prvo desetletje je delovala in se razvijala knjižnica v okviru SKUD »Tone Šifrer« iz Škofje Loke. Od skromnega začetka 2. decembra 1945, ko je sprejela prve bralce, je Ljudska knjižnica na Mestnem trgu ob zavzetem delu knjižničarjev amaterjev dosegla svoj prvi razvojni vrhunec v obdobju 1951—53. Tedaj je število vpisanih bralcev prvič preseгло mejo 1000, obisk 4000, knjižni fond je segel čez 5000 enot, izposojala pa je čez 15.000, leta 1953 celo 18.000 enot. Knjižni-

ca je tedaj že klicala po profesionalizaciji, saj je obseg njene dejavnosti že presegel ljubiteljske zmožnosti. Kako se je knjižnica v tej dobi ob skrbi občinskega sindikalnega odbora in GO ZS Slovenije, ki sta zagotavljala sredstva za knjižno gradivo, razvijala, kaže tudi podatek, da se je v tem desetletju trikrat selila, saj so prostori, ki jih je zapovrstjo imela, razmeroma hitro postali pretesni za naraščajočo število knjig in razvijajočo se dejavnost.

V začetku drugega desetletja je knjižnica preživela krizo, ki je povezana s tedanjimi kadrovske in finančnimi težavami ob začetku njene profesionalizacije. Obisk in izposoja sta upadala zaradi zelo skromne rasti knjižnega fonda. Knjižnica se je iz krize pobrala v drugi polovici tega obdobja, potem ko se je osamosvojila in pod vodstvom požrtvovalnega knjižničarja Janka Kreka razvila bogato strokovno delo (1960—61 preureditev fonda na prost pristop in UDK) in čitalniško dejavnost, zlasti s kulturnimi prireditvami.

V začetku tega obdobja je šele leta 1963 dosegla število izposoje iz leta 1953. V drugo polovico drugega desetletja segajo tudi začetki oblikovanja knjižnične mreže v loški občini v utrjevanjem društvenih knjižnic in dopolnjevanjem njihovega knjižnega fonda.

V tretjem desetletju (1965—75) je knjižnica dosegla svoj najpomembnejši razvojni korak, ki ga danes le še pogloblja in utrjuje. V tem obdobju se je knjižnica utrdila kadrovske, strokovno in organizacijsko, razvila je knjižnično mrežo v občini in matično dejavnost ter obogatila dejavnost čitalnice. Knjižni fond je že toliko narasel, da smo odprli poseben pionirski oddelek in začeli oblikovati družboslovni oddelek. Od 1965 do 1970 so se začele razvijati potujoče knjižnice s kovčki v sodelovanju s krajevnimi KUD in celo s trgovsko mrežo. V drugi polovici desetletja, ko so opešale knjižnice KUD in vzporedno z njimi izposoje iz kovčkov potujoče knjižnice, je knjižnica začela odpirati podružnice — izposojevališča s stalno knjižno zalogo: 1970 v Zireh, 1971 v Gorenji vasi, 1973 v Železnikih, 1975 na Trati (preureditev in preselitev v prizidek Osnovne šole Cvetko Golar). V tem obdobju je izposoja samo v matični knjižnici v Škofji Loki presegla število 50.000, v letu 1975 pa dosegla že 60.000 knjižnih enot.

V četrtem desetletju, ki se pravkar izteka, se je knjižnica preselila leta 1978 v prostore Ljubljanske banke v Šolski ulici, kjer domuje zdaj. Z novimi prostori je bogato zaživela celotna dejavnost knjižnice, ki je posebej vidna v obisku bralcev in izposoji gradiva. Že prvo leto po preselitvi je obisk presegel število 30.000 bralcev, izposoja pa 100.000 enot in do danes še vedno, sicer umirjeno, a vztrajno, narašča.

Z razvojem knjižnice je tesno povezan nekdanji ravnatelj profesor Janko Krek, čigar bogato pot bibliotekarja, organizatorja in pospeševalca knjižnične dejavnosti v loški občini je smrt 1981 pretrgala prav v trenutkih, ko je njegova žetev začela bogato roditi. Krekovo delo je vtakno v strokovno in organizacijsko podobo matične knjižnice, v njeno kulturno-animacijsko navzočnost v loškem kulturnem prostoru, prav tako pa tudi v njeno povezanost z drugimi knjižnicami na Gorenjskem in v Sloveniji.

V zadnjem, stabilizacijskem srednje-ročnem obdobju smo si v Knjižnici Ivana Tavčarja prizadevali vsaj utrditi po-

ložaj, ki ga je razvojno dosegla, dasi je ob različnih omejitvenih ukrepih ob začetku kazalo, da bo njena dejavnost začela nazadovati. Skrbeli smo predvsem za knjižni fond tako za matično knjižnico kakor za izposojevališča. Ob razumni podpori Občinske kulturne skupnosti Škofja Loka in Kulturne skupnosti Slovenije, ki knjižnici zagotavljata stalno in enakomerno rast sredstev za nakup literature, zlasti poslednji dve leti dosegamo in celo presegamo slovenski standard za nakup nove literature — 1 nova knjiga na 10 prebivalcev občine — saj letno nakupimo okoli 4.000 novih knjig. Dopolnjevanju knjižnega fonda je v letih 1984 in 1985 pripomogel tudi Občinski svet Zveze sindikatov Slovenije v Škofji Loki v skupni akciji »Knjige v knjižnice«, s katero smo dopolnili knjižno zalogo izposojevališč.

Prav letos je knjižnica skupaj s svojo mrežo izposojevališč (Gorenja vas, Poljane, Trata, Železniki, Ziri, Termopol) dosegla tudi standard v temeljnem knjižnem fondu — 2 knjigi na prebivalca občine — skupni knjižni fond je namreč presegel število 73.000 enot. Tudi skupna izposoja okoli 150.000 enot bo letos presegla povprečje 4 izposojene knjige na prebivalca občine.

Vidno mesto v kulturnem življenju Škofje Loke si je knjižnica pridobila s svojimi kulturnimi in izobraževalnimi prireditvami, ki jih pripravlja v plodnem sodelovanju zlasti z Zvezo kulturnih organizacij, Delavsko univerzo, Loškim muzejem, Muzejskim društvom, Zgodovinskim arhivom, Glasbeno šolo ter šolskimi KUD.

Dasí so sredstva, ki jih OKS Škofja Loka v tem srednjeročnem obdobju namenja knjižnici, zadoščala le za redno dejavnost, je knjižnica svojo dejavnost vendarle tudi razširila, zlasti z razvojem izposojevališč. Z neposredno menjavo dela z združenim delom in krajevnimi skupnostmi smo v začetku leta 1984 odprli popolnoma nove prostore za izposojevališče v Gorenji vasi, oktobra 1984 v DO Termopol v Sovodnju, marca 1985 pa preselili knjižnico v Železnikih. V letu 1985 so stekla tudi prizadevanja za obnovitev izpo-

sojevališča na Trati, ki smo ga leta 1982 morali zaradi stiske s prostorom zapreti, fond pa umakniti v skladišče matične knjižnice. Krajevna skupnost Trata je kupila prostor, s sporazumevanjem z združenim delom na Trati pa bomo zagotovili sredstva za ureditev prostora in nakup opreme.

Do ureditve novih prostorov smo na Trati organizirali začasno izposojno v zasilnih prostorih v kleti samskega doma. Že za leto 1987 pa načrtujemo tudi preureditev izposojevališča v Poljanah.

Kolektiv knjižnice pa ob tem trenutku gleda in načrtuje tudi naprej. Že v srednjeročnem obdobju, ki je pred nami, načrtujemo poleg ureditve izposojevališč na Trati in v Poljanah preureditev mladinskega oddelka, v katerem bomo z novimi prijemi poskušali zlasti razgibati mladega bralca in ga oblikovati v aktivni subjekt knjižnične dejavnosti. Uredili bomo melodični oddelek, da bodo imeli uporabniki dostop tudi do glasbenega gradiva, v daljši prihodnosti pa še do sodobnega medijskega vizualnega gradiva.

Knjižnično mrežo bomo, upamo, ob koncu tega obdobja dopolnili z bibliobusom, s katerim bomo segli s knjigo tudi v tiste oddaljene kraje občine, ki jih zdaj ne dosežejo niti izposojevališča. Pred knjiž-

nico je tudi še kompleksna naloga povežave vseh knjižnic v občini v enoten knjižnično-informacijski sistem, ki bo omogočal najširšo dostopnost do vsega knjižničnega gradiva na loškem ozemlju.

Posebna strokovna naloga, ki se je bomo v knjižnici lotili v prihajajočem srednjeročnem obdobju, pa bo usposobitev strokovnih delavcev ter priprava knjižničnega gradiva in informacijskih pomagala (katalogov) za avtomatsko obdelavo, saj pričakujemo, da bo že v naslednjem srednjeročnem obdobju računalniška tehnologija v knjižnici neodlojljiva nužnost.

Da bo knjižnica zastavljene cilje dosegla, bo morala biti odprta in občutljiva tudi za gospodarski in družbeni utrip okolja, v katerem deluje. Čeprav tega morda ni opaziti s površnim pogledom, pa pozornejše spremljanje potrdi, da je knjižnica s tem utripom živela tudi ves čas svojega povojnega delovanja ter z gospodarskim in družbenim razvojem občine Škofja Loka sodoživljala skrbi in radosti.

Viri: Arhiv knjižnice 1945—1975 (hrani Zgodovinski arhiv Ljubljana, enota Škofja Loka); Arhiv knjižnice 1976—1985 (hrani Knjižnica Ivana Tavčarja).

Ludvik Kaluža

STATISTIČNI PODATKI ŠTIRIDESETLETNEGA RAZVOJA KNJIŽNICE V V ŠKOFJI LOKI 1945—1985

Leto	Vpisanih članov	Obisk	Knjižni fond	Izposojenih knjižnih enot
1945/46	65	1.000	689	Mestni trg 1.964
1946/47	179	1.421	1.799	5.734
1947/48	307	1.901	1.647	6.339
1948/49	397	2.201	1.990	6.617
1949/50	659	2.886	3.486	11.132
1950/51	875	3.678	5.718	16.671
1951/52	1.036	4.483	5.124	13.609
1952/53	1.228	4.781	7.627	18.782
1953/54	1.441	5.098	6.665	Dom ZB 14.604
1955	1.692	5.535	5.525	12.687
1956	1.799	4.726	5.866	12.083
1957	1.914	5.148	6.281	11.432
1958	2.069	5.150	6.706	12.479
1959	2.296	5.910	7.629	15.175

1960	2.579	6.959	Preureditev UDK	17.880
1961	2.748	5.251	8.173	11.742
1962	2.987	6.583	9.100	16.168
1963	3.253	8.620	10.500	18.383
1964	3.534	9.866	11.120	21.027
1965	3.800	10.000	11.700	21.647
1966	4.144	11.139	13.067	23.357
1967	4.511	10.088	13.935	20.101
1968	4.698	11.255	15.176	22.888
1969	5.012	11.651	16.636	23.303
1970	5.355	12.466	17.920	25.160
1971	5.837	13.406	19.200	26.991
1972	6.245	16.489	20.441	33.924
1973	6.594	20.624	22.140	50.054
1974	6.931	20.952	23.813	58.310
1975	7.280	22.000	25.800	60.000
1976	7.577	21.816	27.600	65.767
1977	7.866	22.088	29.800	70.090
1978	8.353	25.756	33.000	LB Šolska 6 81.426
1979	8.828	34.740	35.700	104.612
1980	9.233	36.446	38.100	105.031
1981	9.584	37.451	40.083	106.597
1982	9.959	36.794	43.011	106.710
1983	10.281	37.082	44.908	102.666
1984	10.639	37.838	46.466	109.508
1985	10.950	41.500	47.500	112.000

Statistični podatki zajemajo le izposojeno na dom v knjižnici v Škofji Loki brez čitalnice in izposojevališč, prav tako pa tudi vpisane bralce, obisk in knjižni fond. V statistiko obiska niso zajeti obiskovalci kulturnih prireditev.

Podatke do vključno leta 1980 zbral pokojni ravnatelj Janko Krek, 1981—1985 Ludvik Kaluža.

STATISTIČNI PODATKI O RAZVOJU IZPOSOJEVALIŠČ 1980—1985

Izposojevališče leto	Vpisani bralci	Obisk	Knjižni fond	Izposoja
GORENJA VAS — (OŠ Ivan Tavčar)				
1980	825	531	1.540	1.136
1981	825	641	1.558	989
1982	841	620	1.759	1.273
1983	853	379	2.629	633
1984 Preseljeno	1.013	1.532	3.584	4.122
1985 Ocena	1.100	1.700	4.100	4.500
POLJANE — (Kulturni dom)				
1980	86	300	260	1.204
1981	86	252	320	1.244
1982	87	215	392	1.231
1983	91	212	550	1.036
1984	97	179	711	987
1985 Ocena	100	150	943	850

TRATA, FRANKOVO NASELJE — (OŠCvetko Golar)					
1980		1.403	963	4.000	3.251
1981		1.416	680	3.986	2.208
1982	Dec. — zaprto	1.419	179	4.027	630
1983		-	-	4.406	-
1984		-	-	4.700	-
1985	Okt. — zač. odp.	121	200	5.300	500
ZELEZNIKI — (Kulturni dom,Trnje)					
1980		519	1.512	3.120	4.737
1981		546	1.831	3.404	5.286
1982		558	1.324	3.621	3.503
1983		598	1.529	3.868	4.443
1984		654	1.959	4.413	6.138
1985	Preselj. Češnjica	750 Oc.	2.800 Oc.	5.000 Oc.	9.800 Oc.
ZIRI — (Zadružni dom)					
1980		1.807	4.938	5.360	9.886
1981		1.893	4.779	5.692	9.412
1982		1.995	5.192	6.813	9.814
1983		2.099	5.715	7.172	10.578
1984		2.193	6.239	7.837	12.529
1985	Ocena	2.250	6.000	8.500	12.000
TERMOPOL SOVODENJ — (knjižnica v DO)					
1984		65	181	Potujoči	262
1985	Ocena	90	250	Potujoči	350

STATISTIČNI PODATKI O OBISKU IN IZPOSOJI V ČITALNICI
1981—1985

Čitalnica leto	Obisk	Izposoja knjig	Izposoja revij	Izposoja skupaj	
1981	3.300	1.119	9.145	10.264	
1982	4.096	1.464	10.361	11.825	
1983	4.402	1.438	11.202	12.640	
1984	4.820	1.487	14.050	15.537	
1985	Ocena	4.800	1.500	13.500	15.000

STATISTIČNI PODATKI O PRIREDITVAH IN AKCIJAH V KNJIŽNICI TER
OBISKU
1981—1985

Leto	Število prireditev	Število obiskovalcev	
1981	154	11.542	
1982	124	11.460	
1983	133	4.335	
1984	165	4.718	
1985	Ocena	120	5.000

VRSTE PRIREDITEV:

- kolektivni obiski knjižnice (šole, vrtci)
- knjižne razstave
- likovne razstave
- literarni večeri
- pogovori s pisatelji, predstavitve novih knjig
- aktualni pogovori
- ure pravljic za najmlajše
- večeri z diapozitivi
- glasbeni večeri
- študentski klub
- lutkovne predstave
- likovne pravljice

STATISTIKA KNJIŽNIČNE MREŽE KNJIŽNICE IVANA TAVČARJA V CELOTI 1981—1985

Leto	Vpisani bralci	Obisk	Knjižni fond	Izposoja k. e.
1981	14.350	49.000	57.103	136.250
1982	14.859	48.627	61.683	136.120
1983	15.341	49.618	65.593	132.943
1984	16.080	52.952	69.890	149.783
1985	Ocena: 16.500	52.000	74.000	150.000

Med vpisane bralce so všteti vsi bralci, ki so bili v 40 letih vpisani kot člani knjižnice; v skupni obisk niso všteti obiskovalci prireditev v knjižnici.

OB 35. OBLETNICI LOŠKE KOČE NA STAREM VRHU

Dne 17. septembra 1950 je bila otvoritev Loške koče na Starem vrhu. To je bil velik praznik za nas smučarje, ki smo kočo z udarniškim delom zgradili, kakor tudi praznik vsega prebivalstva na tem območju. Saj so na to slavje prišli od blizu in daleč, iz Selške in Poljanske doline, v glavnem pa iz Skofje Loke in iz vasi okoli Starega vrha. Bilo jih je preko tisoč, ko so se zbrali ob novo zgrajeni koči. Bil je izredno lep, sončen dan. Zastave so plapolale v pozdrav graditeljem, v naših srcih pa je bilo navdušenje in ponos, da smo s tako skromnimi sredstvi zgradili kočo, ki bo nudila zavetje in to-

pel dom številnim smučarjem, tako tekmovalcem kot tistim, ki bodo semkaj prihajali uživati belo opojnost, v poletnih mesecih pa bo pomembna za planince, izletnike in pohodnike po transverzalah, ki potekajo tod mimo.

Zakaj smo zgradili kočo na Starem vrhu? Narava nas je nagnila k temu, da smo zaradi mrzlih zim, ko ni bilo dovolj snega za smučanje, silili na više ležeče terene, na bregove Starega vrha, kjer na osojnih legah sneg v zadostnih količinah obleži po več mesecev, kar omogoča različno smuko zlasti v pomladanskih mesecih. Travnati tereni, primerna strmina in